JAN VAN DER STAAK

EEN MOGELIJKE OPZET VOOR VAKTAALONDERZOEK

Inleiding

Praktisch iedere taalgebruiker wordt van tijd tot tijd met een nieuwe taalvariëteit gekonfronteerd. Dat gebeurt als hij deel gaat uitmaken van een nieuwe groep of organisatie. Als aan een Technische Hogeschool een student als eerstejaars binnenkomt ontmoet hij de taalvariëteit die in akademische kringen gebruikelijk is en verder ook de taalvariëteit van het vakgebied dat hij heeft gekozen. Na enige tijd raakt hij hiermee vertrouwd en de aanpassingsproblemen zijn opgelost. Nu ervaart hij echter, hoe moeilijk het is om met zijn direkte niet-technische omgeving over zijn vakgebied of over zijn onderzoek te communiceren. Dit is een ervaring die vele 'deskundigen' zullen delen.

Dergelijke ervaringen zijn o.m. de reden waarom er aan de Technische Hogeschool Twente aandacht wordt besteed aan de taalbeheersing. Hierbij gaat het om een taalbeheersing die o.m. de beheersing van de verschillende taalvariëteiten beoogt. Met taalvariëteiten bedoel ik dan in het algemeen de verschillende soorten Nederlands, die ook wel aangeduid worden met termen als dialekt, groepstaal, klassetaal, vaktaal, register, stijl, jargon, enz.

Voor de beginnende student is het belangrijk dat hij, naast de variëteiten die hij al beheerst, ook de taal van zijn vak en die van zijn, eventueel nieuwe, klasse leert beheersen. Voor de afgestudeerde student is het belangrijk, dat hij ook in een andere variëteit dan zijn vak- of klassetaal over zijn vakgebied leert spreken. Voor een groot deel zal hij dit leren tijdens het onderwijs in het vakgebied zelf. In Twente wordt dit onderwijs aangevuld met afzonderlijk onderwijs in de mondelinge en schriftelijke communicatie.
Dit onderwijs is gebaat bij onderzoek naar:

- de betreffende *taalvariëteiten* zelf (hoe onderscheiden deze variëteiten zich van andere taalvariëteiten)
- *taalleerprocedures* (hoe leren volwassenen een nieuwe taalvariëteit)
- *taalverwerkings- en taalbewerkingsprocedures* (hoe leren mensen teksten die voor hun bestemd zijn doeltreffend interpreteren; hoe leren ze hun eigen teksten die voor anderen bestemd zijn doeltreffend produceren)
- *taalonderwijsprocedures* (hoe richt je onderwijs in waarin de drie bovengenoemde elementen zo zijn verwerkt, dat ze mensen doeltreffend leren communiceren).

In dit artikel gaat het ons om het onderzoek naar taalvariëteiten. De taalvariëteiten waar het ons vooral om gaat zijn:
- de technisch-wetenschappelijke vaktaal/-talen;
- de bestuurlijke vaktaal/-talen;
- de algemeen wetenschappelijke taal, die we zo juist de taalvariëteit, zoals die in academische kringen gebruikelijk is hebben genoemd, en die misschien ook wel als klassetaal is te karakteriseren.

De vakgroep Toegepaste Taalkunde in Twente onderneemt daarom een poging om het vaktaalonderzoek dat al enige traditie kent in deze richting te aktiveren. De resultaten bestaan op het ogenblik in:
(1) een theoretische verheldering van het probleem der vaktaalstudie;
(2) enige aanzetten voor een onderzoeksopzet.
Hierover volgt hier een korte uiteenzetting.

1. Theoretische verheldering van het probleem der vaktaalstudie

De theoretische verheldering voor ons onderzoek dient zich op minstens drie punten te concentreren, nl.
- de definitie van vaktaal;
- de relatie tussen vaktaal en algemene taal;
- de relatie tussen vaktalen onderling.

1.1 De definitie van vaktaal

Voor iedere taalgebruiker is een bepaalde vorm van vaktaalgebruik gemakkelijk te herkennen. Toch is het voor de taalonderzoeker moeilijk om vaktaalgebruik als zodanig van ander taalgebruik te isoleren en te beschrijven. Om dit te kunnen doen is er een definitie nodig, die het bereik van het vaktaalonderzoek duidelijk aangeeft.
Om tot zo'n definitie te komen onderscheid ik hier drie opvattingen over vaktaal, zoals die in de traditie der vaktaalstudie zijn terug te vinden.

(1) Vaktaal als vakterminologie

Deze opvatting is wel het meest verbreid ook onder niet-taalkundigen. Van Dale (1976) geeft deze opvatting weer in zijn omschrijving:

> " terminologie die eigen is aan een bepaald vak of beroep".

In ieder geval zijn ook vaktermen specifieke kenmerken van vaktalen, maar ze zijn niet de enige, zoals uit het vervolg blijken zal.

De studie van vaktermen wordt vooral beoefend om de volgende redenen:
- het streven naar eenduidige vaktermen;
- het streven naar een geordende manier van nieuwvorming;
- het streven naar een gemakkelijker vertaalbaarheid van vakteksten.

In Nederland is aan de studie van de technisch-wetenschappelijke vaktalen vooral veel werk verricht door de Centrale Taalcommissie voor de Techniek van het Koninklijk Instituut voor Ingenieurs, waarin de taalkundigen H.E. Buiskool en later J.E. Veering zitting hadden. Zie hierover Veering (z.j.). De taalkunde valt te karakteriseren als normatieve linguïstiek.

(2) Vaktaal als subtaal van de algemene taal

Deze opvatting is minder verbreid. In het algemeen vinden we bij de aanhangers van deze opvatting ook belangstelling voor andere specifieke elementen in het vaktaalgebruik dan vaktermen alleen. Fluck (1976) zegt het zo (vertaald):

> " Het biezondere van vaktalen (. . .) – ook daarover is men het algemeen eens – ligt enerzijds in hun speciale op de behoefte van het betreffende vakgebied afgestemde woordenschat, waarvan de overgangen naar de algemene taal vloeiend zijn en die ook woorden uit de algemene taal bevat, die voor ieder verstaanbaar zijn. Anderzijds ligt het ook in de gebruiksfrekwentie van bepaalde grammaticale middelen uit het algemeen taalgebruik".

Deze zienswijze gaat, binnen deze kontekst, vooral terug op publikaties van Schmidt en Scherzberg (1968) en Schmidt (1969).

De studie van de vaktaal volgens deze opvatting wordt vooral beoefend om de volgende redenen:
(1) Het streven om het vreemde-taalonderwijs zo efficient mogelijk te maken;
(2) Het streven naar automatische vertaling;
(3) Het streven naar een volledi ger taalbeschrijving.

De taalkunde valt te karakteriseren als descriptieve corpuslinguïstiek o.m. met behulp van frekwentieonderzoek.

(3) Vaktaal als een specifiek communicatiemiddel

Deze opvatting is vrij recent en past meer in de hedendaagse tendens naar een bredere opvatting van de taal in de zin van communicatiemiddel. Hoffmann (1976) formuleert het zo (vertaald):

> "Vaktaal is het totaal aan taalmiddelen, die in een communicatieve gemeenschap, die, door een bepaald vakgebied begrensd, gebruikt worden om de communicatie binnen die gemeenschap te garanderen".

De studie van vaktaal volgens deze opvatting wordt vooral beoefend om de volgende redenen:
(1) Het streven om communicatieproblemen ten gevolge van vaktaalgebruik te verminderen;
(2) Het streven om het moedertaalonderwijs te verbeteren;
(3) Het streven om het onderwijs in het algemeen te verbeteren;

De taalkunde die zich hiermee bezig houdt is weliswaar ook beschrijvinggericht, maar verder ook op de wijze waarop er van de taal gebruik wordt gemaakt.

Het behoeft geen betoog, dat dit nu juist de opvatting is, die binnen ons doel van het vaktaalonderzoek valt nl. de bestudering van de vaktaal als communicatiemiddel voor vakgenoten ten behoeve van het onderwijs in taalbeheersing. Nu kan dit ons doel wel zijn; maar het is vooralsnog moeilijk te realiseren om minstens twee redenen: (1) De theoretische jungle waarin de communicatietheorie zich bevindt, werkt nog niet zo verhelderend. (2) Het vaktaalonderzoek tegen deze achtergrond heeft nog nauwelijks traditie.

Voor ons onderzoek gaat het er in ieder geval om, om communicatiegebeurtenissen waarin van specifiek vaktaalgebruik sprake is te specificeren. Zonder hiervoor de hele componentenwinkel van Dell Hymes (1974) overhoop te halen nemen we aan dat de volgende vier componenten van een communicatiegebeurtenis van doorslaggevende betekenis zijn om die gebeurtenis door specifiek vaktaalgebruik te laten bepalen:
- het onderwerp
- de deelnemers
- de aktiviteit
- de plaats.

Hieraan vallen de eisen vast te knopen, waaraan een communicatiegebeurtenis moet voldoen, wil hierin van specifiek vaktaalgebruik sprake zijn.

Een voorbeeld van een specifieke communicatiegebeurtenis is dan een werkbespreking tussen twee elektronici over het onderzoek van de een in de werkkamer van de ander. Het onderwerp ligt dan binnen het vakgebied. De deelnemers zijn specialisten in het vakgebied. De aktiviteit werkbespreking is ook gericht op het beoefenen van het vakgebied. De ruimte valt eveneens binnen dezelfde kontekst.

Een voorbeeld dat niet specifiek is voor een vaktaalcommunicatiegebeurtenis, het cantinegesprek tussen twee elektronici over de TV-voetbalwedstrijd van de vorige avond. Alleen de deelnemers voldoen nog geheel aan de gestelde eisen. Plaats en aktiviteit voldoen slechts gedeeltelijk. Het onderwerp van gesprek doet het niet.

Voor de beschrijving van vaktaal gaan we ervan uit dat we ons het best kunnen concentreren op gebeurtenissen, als die uit het eerste voorbeeld.

1.2 De relatie tussen vaktaal en algemene taal

Om tot de beschrijving van de kenmerken van een vaktaal te komen is naast een goed corpus van vaktaalgebruik ook een corpus van algemeen taalgebruik noodzakelijk. Via vergelijking kunnen we dan de kenmerken van die vaktaal bepalen.

Hierboven hebben we die communicatiegebeurtenissen gespecificeerd, waaraan we het vaktaalgebruik moeten ontlenen. We zullen dat ook moeten doen voor het algemeen taalgebruik.
Bij de verklaring van 'algemene taal' kunnen we onderscheid maken tussen:
- het Nederlands, dat ieder kan gebruiken en verstaan (A);
- het standaard-Nederlands (B);
- het totale Nederlands (C).

Nederlands (A) is dan een onderdeel van Nederlands (B). Nederlands (B) is een onderdeel van Nederlands (C), dat het Nederlands in al zijn variëteiten bevat.

Wij geven bij onze vergelijking de voorkeur aan het standaard-Nederlands, ook wel ABN genoemd, en wel om de volgende redenen:
- De vaktalen, die we beogen te beschrijven worden in grote lijnen alleen in standaard-Nederlands gebruikt.
- Van dit Nederlands bestaat reeds een goed gekodeerd corpus, nl. dat van het frekwentiewoordenboek (Uit den Bogaart e.a. 1975).

Natuurlijk is er ook een vergelijking mogelijk met het Nederlands (A). Het gaat dan om een corpus dat alle vaktaalgebruik uitsluit. Dit in tegenstelling met het standaard-Nederlands (B) dat het vaktaalgebruik insluit. We gaan er dus van uit dat het vaktaalgebruik in de te beschrijven vaktalen een onderdeel is van het standaard-Nederlands.

Het gaat ons nu om een corpus van het standaard-Nederlands, dat bij voorkeur is samengesteld uit het taalgebruik van zo veel mogelijk uiteenlopende communicatiegebeurtenissen.

1.3 De relatie tussen de vaktalen onderling

Een probleem dat bij het onderzoek moeilijk anders dan vrij willekeurig is op te lossen is dat van de relatie tussen de vaktalen. We hebben dit in de inleiding omzeild door te spreken van technisch-wetenschappelijke vaktaal/-talen. De vragen waar het om gaat zijn: wanneer is er sprake van een afzonderlijke vaktaal? Wat zijn de specifieke overeenkomsten, wat de verschillen tussen vaktalen.

De afzonderlijke vaktaal ontstaat zo gauw als zich een specifiek vakgebied ontwikkelt. Tegelijk met de eigen instituties, zoals onderwijs en onderzoek instituten, afstudeerrichtingen, congressen, tijdschriften, verenigingen, constitueert zich gaandeweg een eigen vaktaal.

De verschillende vaktalen nu vertonen ook een aantal overeenkomsten. Het betreft hier

- overeenkomsten die samenvallen met kenmerken van algemeen taalgebruik in de zin van (A) of (B),
- overeenkomsten die bv. alle vaktaalgebruik onderscheiden van ander taalgebruik,
- overeenkomsten tussen de talen van twee verwante vakgebieden bv. biologie en biochemie.

In het eerste geval zijn de overeenkomsten vrij triviaal. In het tweede geval spreken sommige auteurs ook wel van algemeen wetenschappelijk taalgebruik (Ischreyt 1965; Hoffmann 1976). Verder bestaan er een aantal woordenboeken die de algemeen wetenschappelijke woordenschat beschreven (Schilling 1965; Phal 1971). Voor het Nederlands beschikken we alleen voor de technische wetenschappen over een dergelijk woordenboek: *Algemene Woorden* (1955) door de Centrale Taalcommissie voor de Techniek. Beschouwen we deze algemeen wetenschappelijke taal wat breder, binnen de derde opvatting van vaktaal, dan belanden we waarschijnlijk bij de algemeen wetenschappelijke taal als klassetaal, die we in het begin al noemden.

In het derde geval van de genoemde overeenkomsten kunnen we kijken naar de overeenkomsten tussen twee vakgebieden. De onderzoeken op dit terrein sluiten tot nog toe niet de algemeen wetenschappelijke taal uit voor ze een vergelijking uitvoeren. Het is ook de vraag of dat nodig is. De onderzoeken betreffen bovendien weer alleen de woordenschat. Hoffmann (1976) vermeldt enige onderzoeken op dit terrein voor het Russisch. Zo vergeleek Fiedler de ± 1200 meest frekwente woorden uit een corpus chemie met dat van een corpus natuurkunde. Na aftrek van de woorden die ook in het algemeen taalgebruik voorkomen, ontdekte hij dat 56% van de overgebleven woorden ook in het corpus van de natuurkunde voorkwamen.

Voor ons onderzoek zullen we dus de beslissing moeten nemen of we specifieke subcorpora in het vaktaalcorpus opnemen en welke.

2. Een aanzet tot een onderzoeksmethode

Bij de opzet van het onderzoek gaat het er om de specifieke kenmerken van een bepaalde taalvariëteit te leren kennen en daarmee de taalvariëteit zelf te definieren als het communicatiemiddel voor een bepaalde communicatieve gemeenschap.

We zijn daarbij niet alleen nieuwsgierig naar de specifieke kenmerken van die vaktaal, maar bovendien naar antwoorden op vragen als:
- in hoeverre beïnvloeden juist deze kenmerken de aanvaardbaarheid van een tekst?
- in hoeverre passen niet-vaktaalgebruikers zich aan in een overigens specifieke vaktaalsituatie en in hoeverre passen vaktaalgebruikers zich aan in een niet-specifieke vaktaalsituatie?
- in hoeverre zijn niet-vaktaalgebruikers op de hoogte van vaktaalkenmerken. Passen ze zich alleen impliciet aan of weten ze ook op welke punten ze zich aanpassen en kwalificeren ze vaktaalgebruikers met behulp van deze kenmerken.

Dergelijke antwoorden geven ons kijk op het functioneren van de betreffende communicatieve gemeenschap naar buiten. Ze geven ons tevens aanknopingspunten voor het verdere onderzoek, zoals dat in de inleiding is genoemd, nl. dat naar
- taalprocedures
- taalbewerkings- en verwerkingsprocedures
- taalonderwijsprocedures.

Dergelijke vragen betekenen ieder op zich een vraag naar verder onderzoek.

Het aanvaardbaarheidsonderzoek laten we hier buiten beschouwing. Het concentreert zich momenteel vooral op de effekten van de toepassing van bepaalde schrijfprocedures. In deze schrijfprocedures vormen voorschriften in termen van tekstkenmerken een onderdeel. Het onderzoek richt zich verder niet op de effekten van de afzonderlijke tekstkenmerken op de aanvaardbaarheid, maar op de effekten van het *totaal* van kenmerken bij de toepassing van de verschillende voorschriften. Het valt binnen het projekt schrijfprocedures (zie Jansen en Woudstra 1978).

Dit hoofdstuk geeft nu verder een korte methodische schets voor dergelijk onderzoek. Het behandelt achtereenvolgens:
(1) Een vergelijking tussen vaktaal en standaardtaal.
(2) De aanpassing van niet-vaktaalgebruikers in vaktaalgebeurtenissen en de aanpassing van vaktaalgebruikers in niet-vaktaalgebeurtenissen.
(3) Een onderzoek naar de mate van bekendheid met deze vaktaalkenmerken.

2.1 Een vergelijking tussen vaktaal en standaardtaal

De vergelijking tussen vaktaal en standaardtaal kan gebeuren vanuit het tweede gezichtspunt op vaktaal, nl. dat van de beschrijvende corpuslinguïstiek met behulp van frekwentie-onderzoek.

Een eerste aanpak zou kunnen bestaan uit een vergelijking tussen een specifiek vaktaalcorpus (V-corpus) en een standaardtaalcorpus (S-corpus).

Voor het V-corpus kunnen we een keuze doen uit het taalgebruik van communicatiegebeurtenissen, zoals gespecificeerd op p. 151. We kunnen daarbij samples nemen van verschillende vakgebieden, zodat ook een onderlinge vergelijking mogelijk is.

Voor het S-corpus kunnen we het corpus van het frekwentie-woordenboek kiezen. Het heeft het voordeel dat het al gebruiksklaar is, d.w.z. het is gecodeerd. Bovendien bevat het in het populair-wetenschappelijk sub-corpus nog een soort overgangscorpus naar de wetenschappelijke vaktaal, dat ons wellicht al aanwijzingen kan geven over de algemeen-wetenschappelijke taal. De kodering laat bovendien onderzoek op syntaktische kenmerken toe.

De vergelijking dient te worden ondernomen op woordfrekwentie en verder op die syntaktische kenmerken die meestal in relatie met vaktaal worden genoemd, zoals:

- voorkeur voor nominale konstrukties
- voorkeur voor ingewikkelder substantiefgroepen
- voorkeur voor de lijdende vorm en zijn equivalenten
- vermindering van het tijdaspect in werkwoordsvormen
- voorkeur voor voorzetselgroepen, die dan met de substantiefgroepen tenderen naar grotere ingewikkeldheid
- onpersoonlijke onderwerpen ('men', 'het'); het gebruik van de derde persoon overheerst.
- voorkeur voor bepaalde vormen van woordvorming (bv. lange samenstellingen en afleidingen)
- voorkeur voor tangconstructies[1].

Een probleem vormt hierbij de wijze van kodering van het corpus. De kodering van het corpus voor het frekwentiewoordenboek is niet van dien aard, dat alle bovenstaande kenmerken eenduidig kunnen worden vastgelegd. Hier zal nog een oplossing voor moeten worden gevonden.

De resultaten van dit onderzoek zullen een bevestiging of ontkenning inhouden van bepaalde kenmerken als kenmerken van vaktaalgebruik.

2.2 De aanpassing van de deelnemers

De gevonden kenmerken kunnen nu worden gebruikt om de mate te bepalen waarin de deelnemers binnen een communicatiegebeurtenis zich aanpassen aan het voor die communicatiegebeurtenis geëigend taalgebruik. De te stellen vragen luiden: In hoeverre passen niet-vaktaalgebruikers zich aan in verder specifieke vaktaalsituaties. In hoeverre passen vaktaalgebruikers zich aan binnen op een of meer punten niet vaktaalspecifieke communicatiegebeurtenissen.

Een onderzoeksopzet zou er dan, in grove trekken geschetst, als volgt kunnen uitzien.

Een aantal corpora van verschillende typen communicatiegebeurtenis zouden op een aantal kenmerken, die in de vorige onderzoekfase vaktaalspecifiek zijn gebleken kunnen worden onderzocht en met elkaar vergeleken.

Het gaat daarbij om de volgende communicatiegebeurtenissen met de daarbij behorende corpora. (P = participant of deelnemer aan de communicatiegebeurtenis. Hij kan deskundige (P_{+V}) of niet-deskundige (P_{-V}) zijn. O = onderwerp. Het kan 'vaktaalgebonden' (O_{+V}) of 'niet-vaktaalgebonden' (O_{-V}) zijn.).

(1) $P_{-V} - P_{-V} - O_{-V}$.

Dit is een blanco gebeurtenis. Niet-vakgenoten communiceren met elkaar over een willekeurig, niet-vakkundig onderwerp.

(2) $P_{-V} - P_{-V} - O_{+V}$

Niet-deskundigen communiceren met elkaar over een vakonderwerp.

(3) $P_{-V} - P_{+V} - O_{-V}$

Een niet-deskundige communiceert met een deskundige over een willekeurig onderwerp.

(4) $P_{-V} - P_{+V} - O_{+V}$

Een niet-deskundige communiceert met een deskundige over een vak-onderwerp.

(5) $P_{+V} - P_{-V} - O_{-V}$

Een deskundige communiceert met een niet-deskundige over een niet-vakonderwerp.

(6) $P_{+V} - P_{-V} - O_{+V}$

Een deskundige communiceert met een niet-deskundige over een vakonderwerp.

(7) $P_{+V} - P_{+V} - O_{-V}$

Twee deskundigen communiceren met elkaar over een niet-vakonderwerp.

(8) $P_{+V} - P_{+V} - O_{+V}$

Twee deskundigen communiceren met elkaar over een vak-onderwerp.

Gebeurtenissen (3) en (5) kunnen hetzelfde zijn, evenals (4) en (6), mits beide deelnemers aan de beurt komen. Is dit niet het geval (bv. bij schrijftaalcorpora) dan worden ze gescheiden gehouden. Het gaat ook steeds om corpora per taalgebruiker in een bepaalde situatie.

De volgende hypotheses kunnen nu worden getoetst:
Corpus 2 bevat meer gevallen van een bepaald vaktaalkenmerk, dan corpus 1.
Corpus 3 bevat meer gevallen van een bepaald vaktaalkenmerk, dan corpus 2.
Corpus 4 bevat meer gevallen van een bepaald vaktaalkenmerk, dan corpus 2 en meer ook dan corpus (3).
Corpus 5 bevat meer gevallen van een bepaald vaktaalkenmerk, dan corpus 1. Het verschil zou ook kunnen duiden op klassespecifiek taalgebruik.
Corpus 6 bevat meer gevallen van een bepaald vaktaalkenmerk, dan corpus 5.
Corpus 7 bevat meer gevallen van een bepaald vaktaalkenmerk dan corpus 5 en meer ook dan corpus 6.
Corpus 8 bevat meer gevallen van een bepaald vaktaalkenmerk dan corpus 7.

Uit de onderlinge vergelijking van corpora 2, 3, en 4 en van corpora 5, 6, en 7 vallen tevens conclusies te trekken over de vraag of een bepaald kenmerk meer onderwerpgebonden of meer persoons- of groepsgebonden is.

In deze fase van het onderzoek doet zich de vraag voor, of de gevonden specifieke vaktaalkenmerken op een of andere manier geassocieerd kunnen worden met Labov's begrip 'sociolinguïstische variabele'. Als dat het geval is, dan zouden we tevens kunnen nagaan of deze vaktaalkenmerken een specifieke spreiding over de sociaal-economische klassen vertonen en of er zoiets als een style-shifting optreedt. Zo zou het vaktaalonderzoek ook een bijdrage kunnen leveren tot het inzicht in de socio-linguïstische structuur van een taal.

2.3 De mate van bekendheid met vaktaalkenmerken
De volgende vraag concentreert zich op de mate van bekendheid met de specifieke eigenschappen van het vaktaalgebruik. Als in de vorige fasen van het onderzoek specifieke eigenschappen naar voren zijn gekomen, dan is de vraag gerechtvaardigd, in hoeverre vaktaalgebruikers en niet-vaktaalgebruikers van dergelijke verschillen op de hoogte zijn.

Welke kenmerken schrijven deskundigen toe aan hun eigen taalgebruik en in hoeverre komen hun opvattingen overeen met de werkelijke stand van zaken?

Welke kenmerken schrijven niet-deskundigen toe aan het taalgebruik van deskundigen en in hoeverre komen hun opvattingen overeen met de werkelijke stand van zaken?

Antwoorden op deze beide vragen stellen in staat om na te gaan, in hoeverre vertegenwoordigers van beide groepen zich aanpassen in hun omgang met leden van de andere groep.

Besluit

De verdere opzet van vaktaalonderzoek t.b.v. het onderwijs in de taalbeheersing behoeft nog veel nadere precisering. Kritische commentaren zijn daarom van harte welkom.

Werkgroep Toegepaste Taalkunde
Technische Hogeschool Twente

Noot

(1) Opvallend is het dat deze syntaktische kenmerken niet alleen voor het Nederlands gelden, maar ook voor andere Europese talen. Alleen de tangconstructies zijn minder verbreid.

Literatuur

1955 *Algemene woorden. Woordenlijst,* Centrale Taalcommissie voor de Techniek.

Fluck, H.R.
1976 *Fachsprachen, Einführung und Bibliographie,* München.

Hoffmann, L.
1976 *Kommunikationsmittel Fachsprache. Eine Einführung,* Berlin.

Hymes, D.
1974 *Foundations in sociolinguistics. An ethnographic approach,* Philadelphia.

Ischreyt, H.
1965 *Studien zum Verhältnis von Sprache und Technik,* Düsseldorf.

Jansen, C.J.M., E.T. Woudstra & M.F. Steehouder
1978 *Toetsing van schrijfonderwijs,* Enschede (deze bundel).

Phal, A.
1971 *Vocabulaire général d'orientation scientifique,* Paris.

Schilling, I.
1965 *Allgemeinwissenschaftlicher Wortschatz des Russischen,* Leipzig.

Schmidt, W.
1969 'Charakter und gesellschaftliche Bedeutung der Fachsprache', *Sprachpflege,* 18, p.10-20.

Schmidt, W. & J. Scherzberg
1968 'Fachsprachen und Gemeinsprache', *Sprachpflege* 17, p. 65-84.

Uit den Boogaart, P. (red.)
1975 *Woordfrequenties in geschreven en gesproken Nederlands,* Utrecht.

Veering, J.
z.j. *Mogelijkheden en moeilijkheden van taalverzorging,* Den Haag.